

Cambra de Comerç
de Barcelona

Dèficit d'inversió pública a Catalunya: una perspectiva històrica

**Intervenció al Parlament de
Catalunya**

5 de juliol de 2022

Cambra de Comerç
de Barcelona

@cambrabcn | #Economia22 | #EstudisCambra

0. Índex

- 1. Objectius i fonts estadístiques**
- 2. Conceptes**
- 3. Criteris**
- 4. Estructura de la presentació**
- 5. Dèficit d'inversió**
- 6. Dèficit acumulat**
- 7. Conclusions**

1. Objectius

Analitzar, quantificar i valorar el **dèficit històric d'inversió/capital públic** a Catalunya:

- **Dèficit:** utilitzant criteris normatius: (i) eficiència, (ii) equitat, (iii) comparatiu.
- **Històric:** tendències de llarg termini, tan llargues com permetin les sèries estadístiques disponibles.

1. Objectius

- Focus en la **inversió pública liquidada** (no la pressupostada) a tres nivells, de més a menys ampli:
 - Primer, la inversió total (en tot tipus d'actius) del **conjunt del sector públic** (central i territorial).
 - Segon, la inversió total del **sector públic central**.
 - Tercer, la inversió del sector públic central en **infraestructures de transport** ("Grup Foment").

1. Fonts estadístiques

- La construcció de sèries històriques llargues i actualitzades ha requerit **enllaçar sèries estadístiques de fonts diferents** –i completar les llacunes d'informació en alguns casos.
- Per tant, els resultats obtinguts difícilment es poden considerar incontestables, però sí rigorosos, transparents i **raonablement orientatius** de les principals tendències de fons.

2. Conceptes

- **Inversió bruta** (Cap. 6 dels pressupostos públics): Despesa periòdica (flux anual) en actius reals (no financers), incloent l'amortització del capital existent, a preus corrents de cada any.
- **Estoc de capital net**: Valor acumulat total a preus corrents en un moment del temps (any natural) dels actius generats amb la inversió, deduint el valor amortitzat al llarg del temps.
- **Inversió pública** / **Estoc de capital públic**: Inversió / estoc en/d'actius no financers propietat del sector públic o en els que el sector públic té una participació majoritària.

2. Conceptes

- **Classificació** de la inversió pública / estoc de capital públic segons l'**agent inversor**:
 - Sector públic **central** / **territorial** (autonòmic / local).
 - (Sub)sector públic **administratiu** (ministeris i organismes adscrits) / **empresarial** i fundacional.

2. Conceptes

- **Classificació** de la inversió pública / estoc de capital públic segons l'àmbit d'inversió:
 - Inversió pública **total** : Inclou inversió en infraestructures de tot tipus (econòmiques, socials, administratives), instal·lacions, béns d'equipament i altres actius (tangibles i determinats intangibles).
 - Inversió del “**Grup Foment**” : Inversió del sector públic central (AGE i empreses i ens públics adscrits al Ministeri de Transports), principalment (però no només) en infraestructures i altres actius associats amb el transport.

3. Criteris

- **Dèficit d'eficiència:** Parteix del supòsit que una **distribució eficient** de la inversió pública als diferents territoris hauria de ser **proporcional al nivell d'activitat** econòmica a cada territori (especialment adequat per a les infraestructures econòmiques).

Translació operativa → Diferència entre el percentatge que representa la inversió pública a Catalunya sobre el total de l'Estat i el pes percentual de l'economia catalana en el total

3. Criteris

- **Dèficit d'equitat:** Parteix del supòsit que una **distribució equitativa** de la inversió pública als diferents territoris hauria de ser **proporcional a la població** de cada territori (especialment adequat per a les infraestructures socials).

Translació operativa → *Diferència entre el percentatge que representa la inversió pública a Catalunya sobre el total i el pes percentual de població catalana en el conjunt de l'Estat*

3. Criteris

- **Dèficit comparatiu:** Parteix del supòsit que el volum d'inversió pública en un territori hauria de ser **similar a l'observat a altres economies** europees comparables.

Translació operativa → Diferència entre el percentatge que representa la inversió pública a Catalunya sobre el seu propi PIB i el que representa a altres economies de l'entorn més proper (Alemanya, França, Itàlia, Bèlgica i Països Baixos)

3. Criteris

- Els **dèficits d'inversió** (flux periòdic) es quantifiquen en termes de mitjana anual com a **percentatge del VAB/PIB de Catalunya**.
- Els **dèficit de capital** (estoc acumulat) es quantifiquen en termes de la **inversió** (neta o bruta) que **necessària** al llarg d'un determinat període.

4. Estructura de la presentació

- El cos de la presentació s'estructura en **dos blocs**:
 - Quantificació del dèficit a partir dels **fluxos d'inversió** pública (Capítol 5).
 - Quantificació del dèficit a partir dels **estocs acumulats** de capital públic (Capítol 6).

4. Estructura de la presentació

- Al seu torn, el **primer bloc** analitza tres conceptes d'inversió diferents:
 - **Inversió pública total** (tot tipus d'actius i tot tipus d'agents inversors: sector públic central i territorial; administratiu, empresarial i fundacional).
 - **Inversió total del sector públic central** (tot tipus d'actius i de subsectors del sector públic central, incloent els subsectors administratiu i empresarial i fundacional).
 - **Inversió del sector públic central** (administratiu + empresarial i fundacional) principalment **en infraestructures de transport** (inversió "Grup Foment").

4. Estructura de la presentació

- Mentre que el **segon bloc** considera dos categories de capital:
 - Capital públic **total** (tot tipus d'actius i tot tipus d'agents inversors: sector públic central i territorial; administratiu, empresarial i fundacional).
 - Capital en **infraestructures públiques** (del conjunt del sector públic, central i territorial, en tot tipus d'infraestructures).

Cambra de Comerç
de Barcelona

@cambrabcn | #Economia22 | #EstudisCamba

5. Dèficit d'inversió

5.1. Inversió pública total

- Inclou la inversió en **tot tipus d'actius del conjunt del sector públic** (central i territorial) i de tots els agents inclosos o adscrits al sector públic (administratiu + empresarial i fundacional).

5. Dèficit d'inversió

5.1. Inversió pública total

- Es consideren **tres sèries** estadístiques:
 - Sèrie d'inversió total **1900-2020**: la **més llarga** que permeten les fonts consultades (Fundación BBVA-IVIE de 1900 fins 2012), però no permet aplicar criteris de valoració amb sèries homogènies de PIB i població.
 - Sèrie d'inversió total **1955-2020**: la mateixa que l'anterior, només pel període en que sí és possible aplicar **criteris valoratius** utilitzant sèries homogènies de PIB i població (Fedea).
 - Sèrie d'inversió total **1995-2020**: utilitza fonts estadístiques (AMECO) que permeten la **comparativa internacional** (UE-5), per un període més curt de temps.

Cambra de Comerç
de Barcelona

@cambrabcn | #Economia22 | #EstudisCambra

5. Dèficit d'inversió

5.1. Inversió pública total

- Per obtenir sèries llargues s'han enllaçat dues fonts estadístiques diferents:
- De 1990 a 2012 sèries d'inversió pública (bruta) de **Fundación BBVA-IVIE**.
- De 2013 a 2020 elaboració pròpia a partir de les sèries publicades per l'**IGAE** i el Departament d'Economia de la **Generalitat**.

Cambra de Comerç
de Barcelona

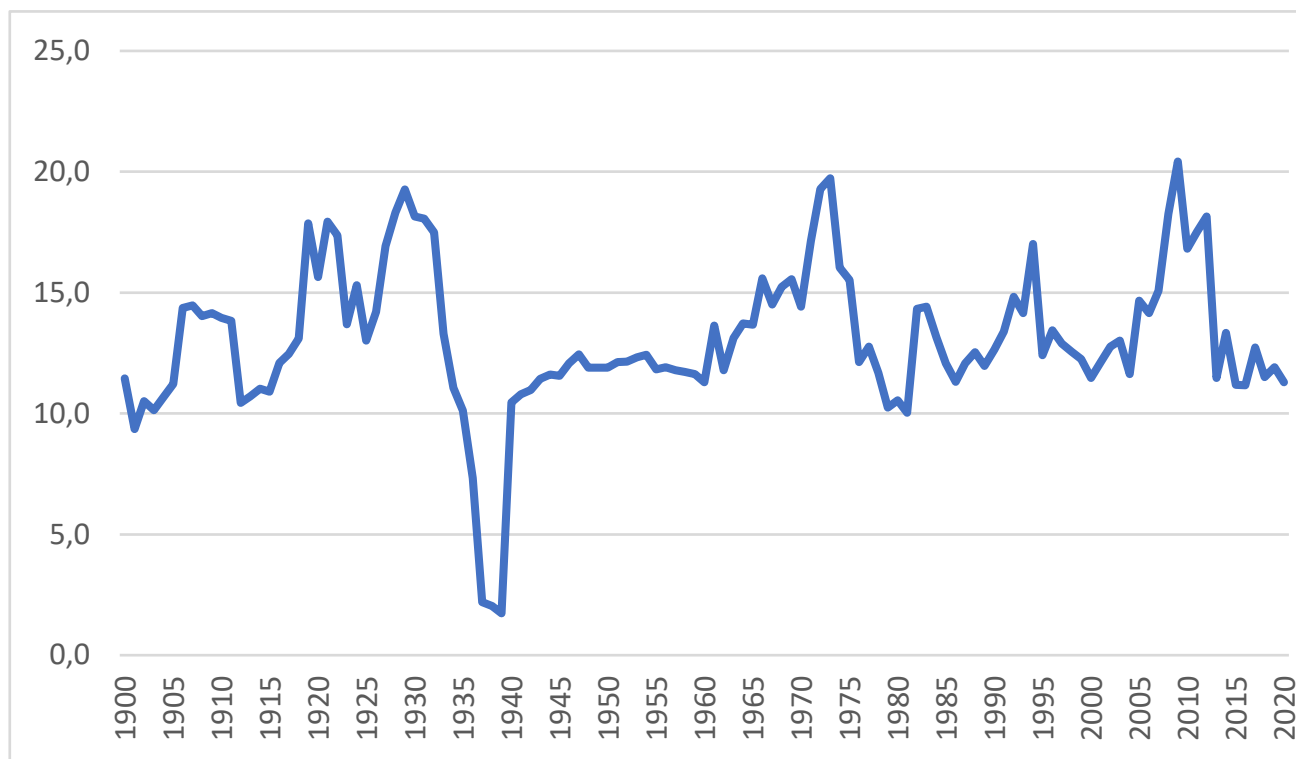
@cambrabcn | #Economia22 | #EstudisCamba

5. Dèficit d'inversió

5.1. Inversió pública total

Gràfic 5.1.1. Inversió pública total a Catalunya (% del total). 1900-2020

Font: elaboració pròpia a partir de BBVA-IVIE, IGAE i Generalitat de Catalunya

5. Dèficit d'inversió

5.1. Inversió pública total

Taula 5.1.1. Inversió pública total a Catalunya com a percentatge del total estatal. Mitjanes

Períodes	%
1900-1936	13,6
1939-1958	11,3
1959-1975	14,8
1976-1985	12,1
1986-1999	13,1
2000-2020	13,1
1900-2020	13,1

Font: elaboració pròpia a partir de BBVA-IVIE, IGAE i Generalitat de Catalunya

5. Dèficit d'inversió

5.1. Inversió pública total

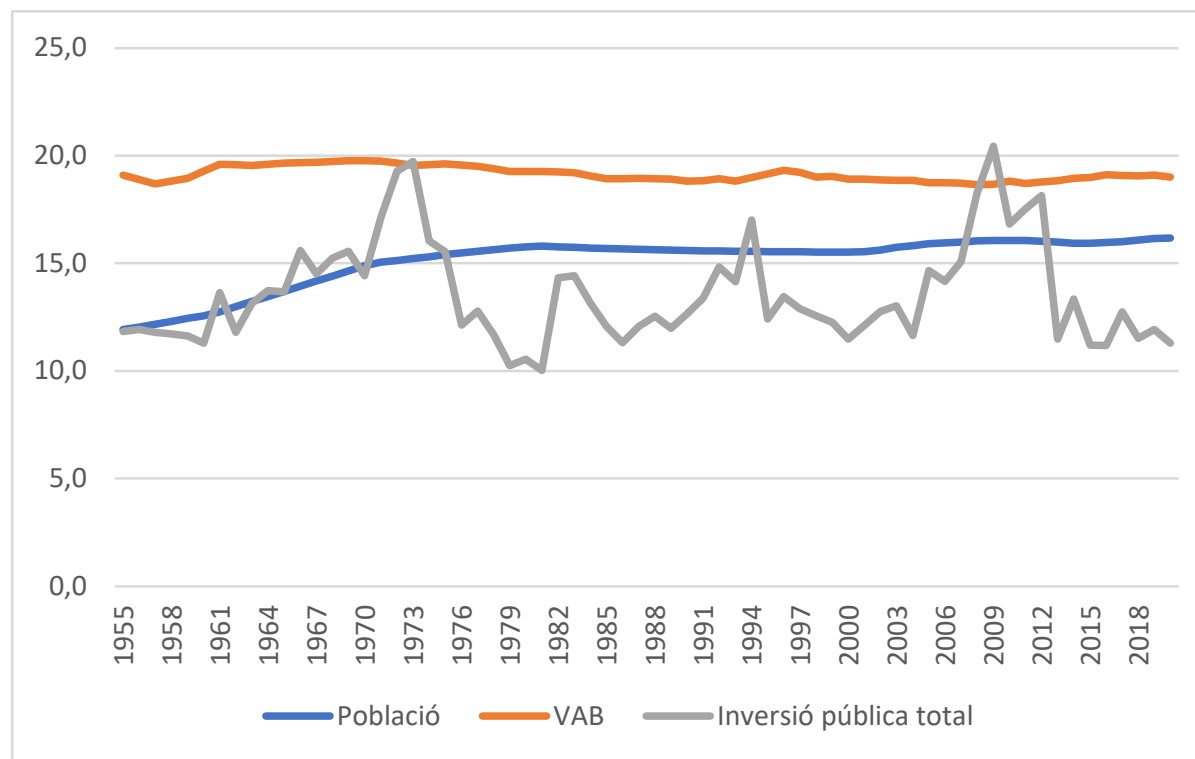
- Exceptuant alguns episodis excepcionals, els **valors més típics** de la sèrie se situen de forma recurrent **entre el 13% i el 14%**.
- No obstant, es una sèrie **difícil d'interpretar**, ja que inclou **períodes històrics molt heterogenis**.
- A continuació l'anàlisi es focalitza en el **período 1955-2020**, per la que disposem de **dades homogènies** de PIB i població (FEDEA), que permeten aplicar els criteris valoratius establerts.

5. Dèficit d'inversió

5.1. Inversió pública total

Gràfic 5.1.2. Inversió pública total, població i VAB a Catalunya (% del total). 1955-2020

Font: elaboració pròpia a partir de BBVA-IVIE, IGAE i Generalitat de Catalunya

5. Dèficit d'inversió

5.1. Inversió pública total

Taula 5.1.2. Inversió pública total, població i VAB a Catalunya (% del total).

Mitjanes per períodes

Períodes	% Inv. C/E	% Pob. C/E	Diferència	% VAB C/E	Diferència	en % VAB C
1955-1975	14,2	13,7	0,5	19,4	-5,2	-0,85
1976-1985	12,1	15,7	-3,5	19,3	-7,1	-1,13
1986-1999	13,1	15,6	-2,5	19,0	-5,9	-1,36
2000-2020	13,8	15,9	-2,1	18,9	-5,0	-0,94
1955-2020	13,6	15,1	-1,6	19,1	-5,6	-1,03

Font: elaboració pròpia a partir de BBVA-IVIE, IGAE i Generalitat de Catalunya

Cambra de Comerç
de Barcelona

@cambrabcn | #Economia22 | #EstudisCamba

5. Dèficit d'inversió

5.1. Inversió pública total

- Amb excepció del període 1955-1975, Catalunya ha registrat una **inversió pública per càpita inferior a la que li correspondria** d'acord amb el criteri d'equitat.
- Mentre que el **percentatge d'inversió** ha oscil·lat **entre el 12% i el 14%**, el **pes de la població** catalana en el total estatal s'ha situat a partir del segon període (1976-1985), **entre el 15% i el 16%**.

5. Dèficit d'inversió

5.1. Inversió pública total

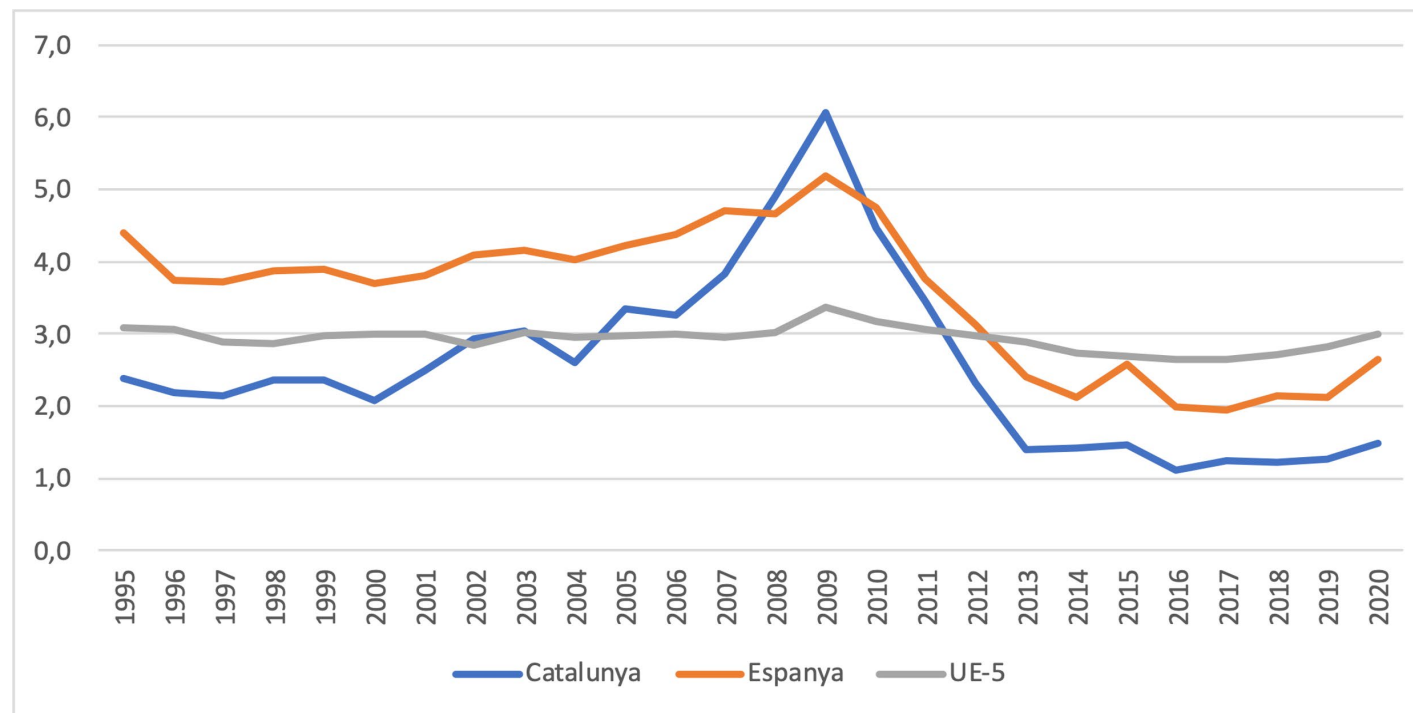
- En segon lloc, Catalunya registra un **dèficit** en termes **d'eficiència** relativament constant, de mitjana, al llarg de tots els subperíodes, amb **mínims a l'entorn del 5%** (1955-1975 i 2000-2020) i **màxims entre el 6% i el 7%** (1976-1999)
- Aquest dèficit **representa a l'entorn d'un punt percentual del VAB català, de mitjana anual** al llarg del període.

5. Dèficit d'inversió

5.1. Inversió pública total

Gràfic 5.1.3. Inversió pública total (% del PIB). Catalunya, Espanya, UE-5 (Alemanya, França, Itàlia, Països Baixos i Bèlgica). 1995-2020

Font: elaboració pròpia a partir de AMECO, BBVA-IVIE i Generalitat de Catalunya

5. Dèficit d'inversió

5.1. Inversió pública total

Taula 5.1.3. Inversió pública total (% del PIB): Catalunya, Espanya, UE-5 (Alemanya, França, Itàlia, Països Baixos i Bèlgica). Mitjanes per períodes

Períodes	Catalunya	Espanya	UE-5	Dif. CAT-UE5
1995-2000	2,3	3,9	3,0	-0,7
2001-2011	3,7	4,3	3,0	0,6
2012-2020	1,4	2,3	2,8	-1,4
1995-2020	2,6	3,5	2,9	-0,4

Font: elaboració pròpia a partir de AMECO, BBVA-IVIE i Generalitat de Catalunya

Cambra de Comerç
de Barcelona

@cambrabcn | #Economia22 | #EstudisCambre

5. Dèficit d'inversió

5.1. Inversió pública total

- D'acord amb el criteri comparatiu es poden distingir **tres subperíodes**:
 - En el primer (**1995-2000**) mentre que Catalunya registra un percentatge d'inversió pública sobre el PIB **7 dècimes inferior a la mitjana de la UE-5** (Alemanya, França, Itàlia, Països Baixos i Bèlgica), Espanya se situa 9 dècimes per sobre.

5. Dèficit d'inversió

5.1. Inversió pública total

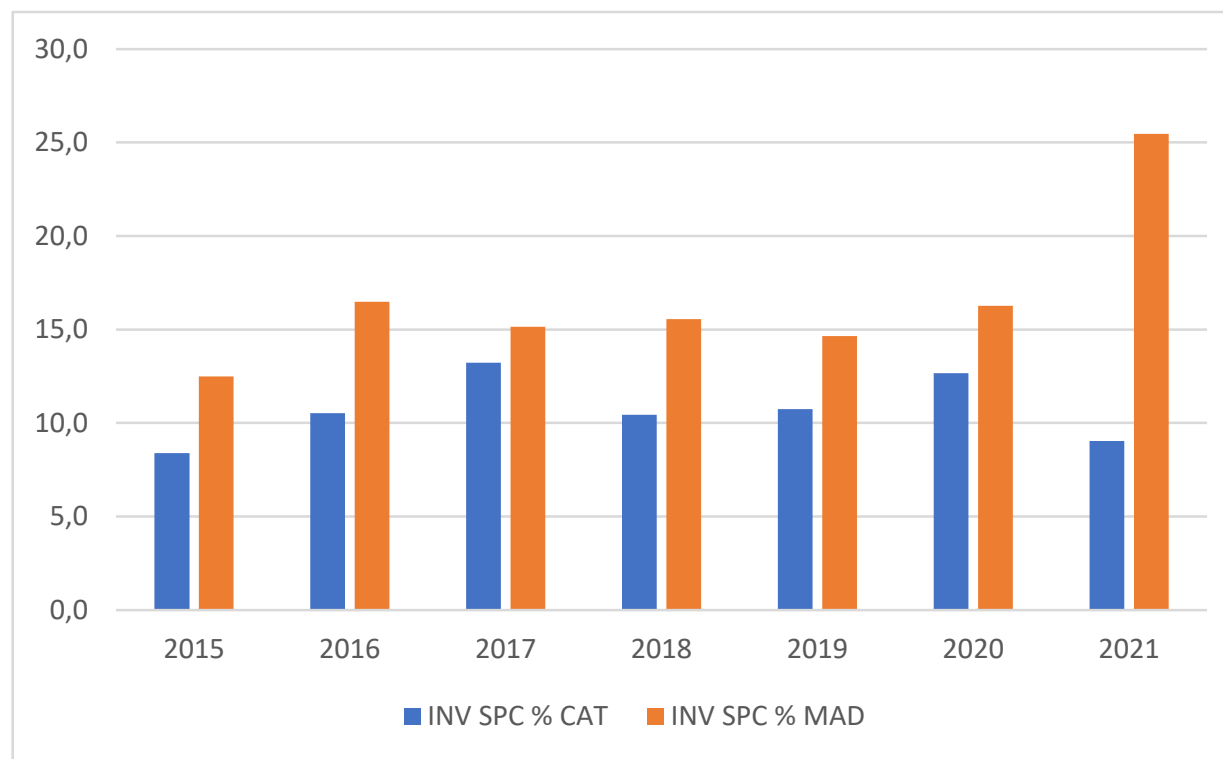
- En canvi, durant l'**etapa expansiva 2001-2011**, tant Catalunya com Espanya **superen** els percentatges d'inversió pública sobre el PIB registrats a la UE-5.
- Finalment, en la **última (i actual) etapa (2012-2020)** el percentatge d'inversió pública sobre el PIB de Catalunya se situa **clarament per sota** tant de la UE-5 com del conjunt de l'Estat.
- Durant aquest últim període, prenent com a referència la UE-5, el criteri comparatiu marcaria un **dèficit d'inversió equivalent al 1,4% del PIB català** (mitjana anual 2012-2020).

5. Dèficit d'inversió

5.2. Inversió total del sector públic central

Gràfic 5.2.1. Inversió total del sector públic central (% del total). Catalunya vs. Madrid.
2015-2021

Font: elaboració pròpia a partir d'IGAE, INE i Generalitat de Catalunya

5. Dèficit d'inversió

5.2. Inversió total del sector públic central

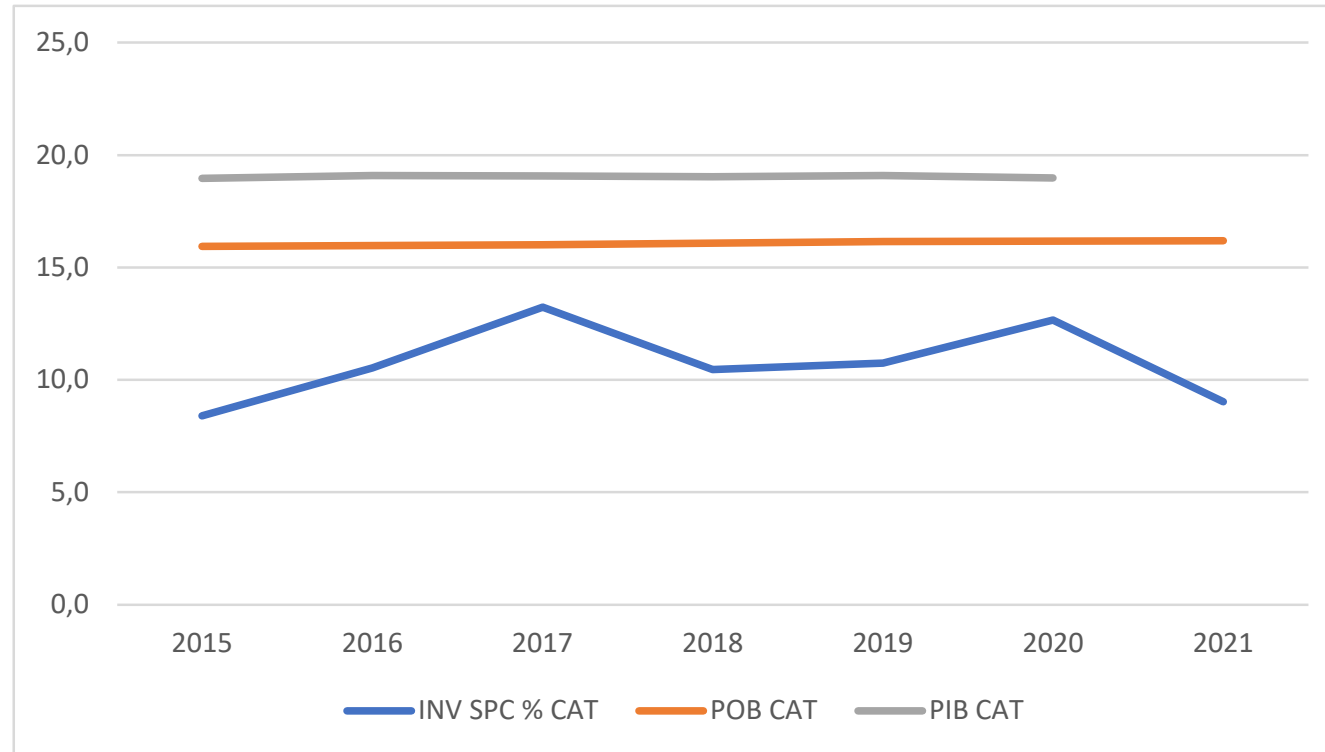
- Durant el període **2015-2021** la participació de la Comunitat de **Madrid** en la inversió liquidada total del sector públic central **supera tots els anys** la de Catalunya (10,7% vs. 16,6% de mitjana).
- La notable diferència observada l'any 2021 (9,0% a Catalunya vs. 25,5% a Madrid) accentua el que és una **tendència sistemàtica** al llarg del període analitzat.

5. Dèficit d'inversió

5.2. Inversió total del sector públic central

Gràfic 5.2.2. Inversió total sector públic central, població i PIB (% del total). Catalunya.
2015-2021

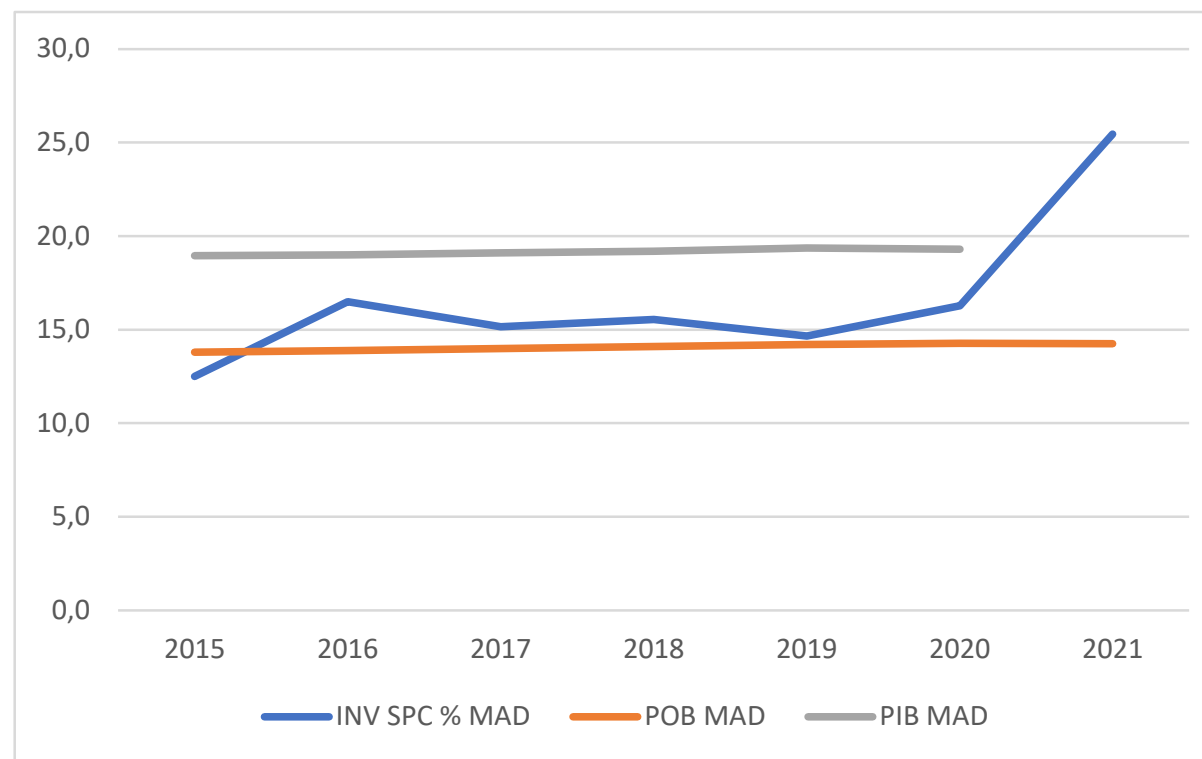

Font: elaboració pròpia a partir d'IGAE, INE i Generalitat de Catalunya

5. Dèficit d'inversió

5.2. Inversió total del sector públic central

Gràfic 5.2.3. Inversió total sector públic central, població i PIB (% del total). Madrid.
2015-2021

Font: elaboració pròpia a partir d'IGAE, INE i Generalitat de Catalunya

5. Dèficit d'inversió

5.2. Inversió total del sector públic central

- Mentre que la inversió del sector públic central a la Comunitat de **Madrid** representa un **percentatge superior** al pes d'aquesta comunitat en la **població total**, en el cas de Catalunya és el contrari.
- Per tant, mentre que **Catalunya** pateix un clar **dèficit d'equitat** per aquest concepte, en el cas de **Madrid** s'observa un **superàvit en inversió per càpita** respecte de la mitjana estatal.

5. Dèficit d'inversió

5.2. Inversió total del sector públic central

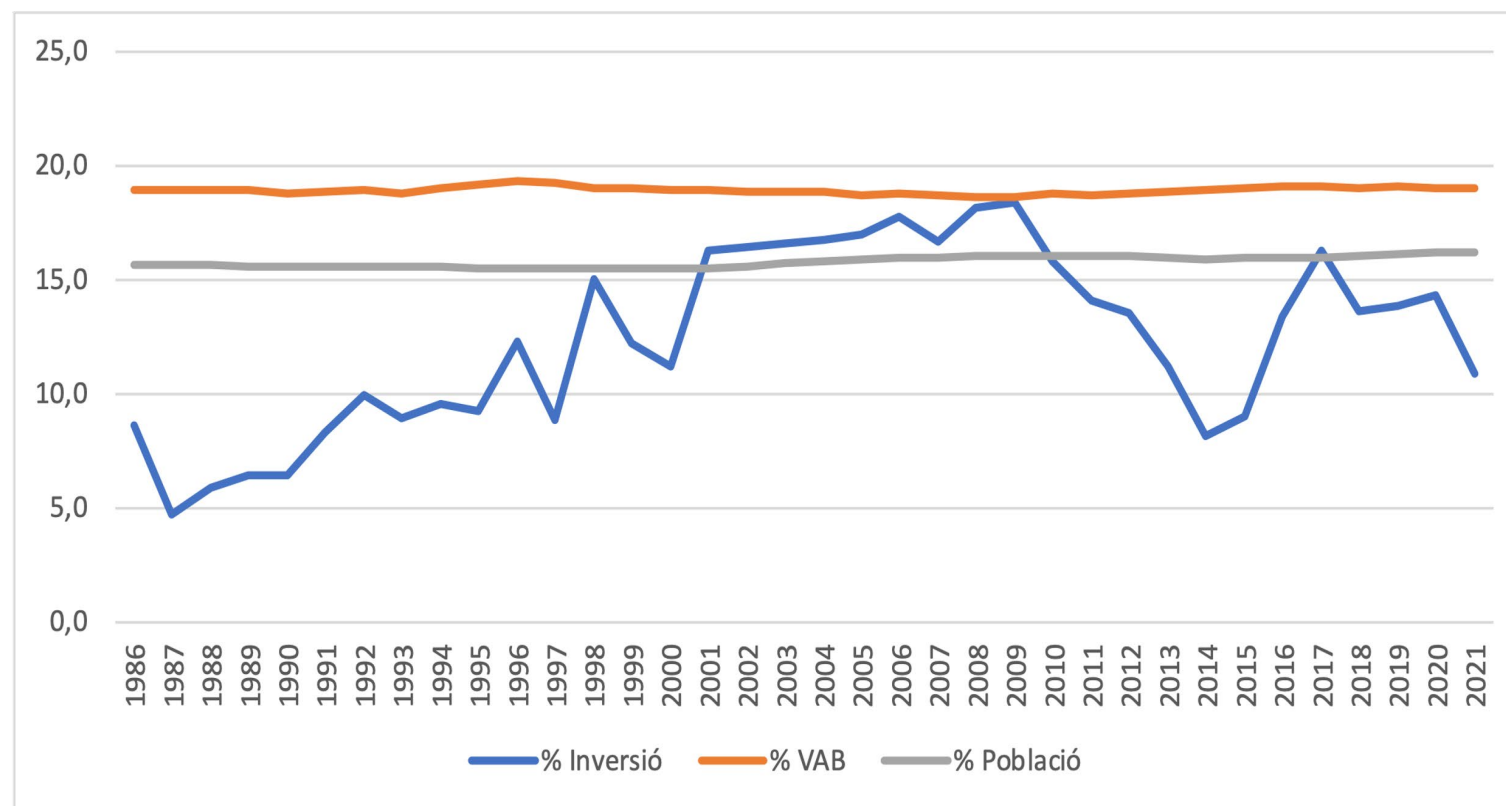
- Si l'any **2019** el sector públic central hagués invertit a Catalunya **en proporció al seu PIB**, als 739,8 M€ efectivament liquidats s'haurien sumat **819,4 M€ addicionals**, equivalent a un 0,35% del VAB català de 2019 (cal tenir en compte que la inversió pública, en conjunt, s'ha reduït molt en comparació amb anys anteriors).

5. Dèficit d'inversió

5.3. Inversió pública del Grup Foment

Gràfic 5.3. Inversió Grup Foment, població i VAB a Catalunya (% del total). 1986-2021

Fonts: elaboració pròpia a partir d'Idescat, Generalitat de Catalunya i FEDEA

5. Dèficit d'inversió

5.3. Inversió pública del Grup Foment

Taula 5.3. Inversió del Grup Foment, població i VAB a Catalunya (% del total).

Mitjanes per períodes

Períodes	% Inv. C/E	% Pob. C/E	Diferència	% VAB C/E	Diferència	en % VAB C
1986-2000	9,2	15,6	-6,4	19,0	-9,8	-0,47
2001-2009	17,1	15,9	1,3	18,8	-1,7	-0,11
2010-2021	12,9	16,0	-3,2	19,0	-6,1	-0,20
1986-2021	12,4	15,8	-3,4	18,9	-6,5	-0,29

Fonts: elaboració pròpia a partir d'Idescat, Generalitat de Catalunya i FEDEA

5. Dèficit d'inversió

5.3. Inversió pública del Grup Foment

- Quan es considera només la inversió pública del Grup Foment a Catalunya, al llarg del període **1986-2021**, també s'observen **dèficits d'equitat i d'eficiència**, d'una **magnitud relativa superior** a l'observada per a la inversió total.
- No obstant, el dèficit mitjà d'eficiència per aquest concepte representa unes **3 dècimes del VAB català**, per sota del punt percentual registrat pel cas de la inversió total (cal tenir en compte que el pes de la inversió del Grup Foment és una fracció de la inversió total, en tot tipus d'actius, del conjunt del sector públic).

5. Dèficit d'inversió

5.3. Inversió pública del Grup Foment

- La trajectòria de la inversió en infraestructures de transport ha seguit una **tendència ascendent** des dels mínims de mitjans dels 80 (5% del total) fins valors propers al pes de Catalunya en el PIB estatal en 2008-2009.
- A la sortida de la crisi, el volum efectivament invertit a Catalunya pel Grup Foment com a proporció del total s'ha tornat a **reduir de manera tendencial**, fins situar-se per sota del pes de Catalunya en el PIB i també en la població (en aquest últim cas amb excepció del 2017).

6. Dèficit acumulat de capital

6.1. Dèficit acumulat de capital públic total

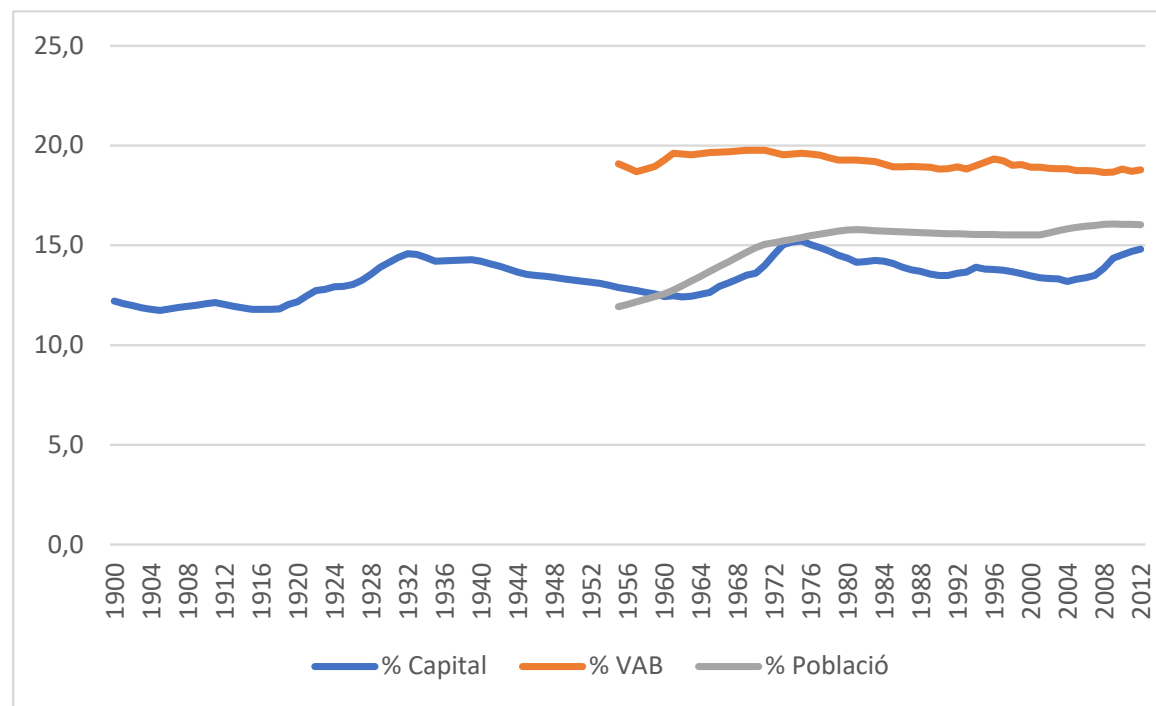
- La **suma total dels fluxos d'inversió** pública acumulats al llarg del temps, restant la depreciació dels actius, constitueix l'**estoc net de capital** públic d'un país.
- És a dir: el **valor total**, a preus corrents, de **tots els actius** de titularitat pública radicats al territori (carreteres, ports, aeroports, vies fèrries, hospitals, escoles, presons, edificis administratius, material mòbil, equipament de tot tipus, etc.).

6. Dèficit acumulat de capital

6.1. Dèficit acumulat de capital públic total

Gràfic 6.1.1. Estoc de capital públic net total, població i VAB (% del total). Catalunya.
1900-2012

Font: elaboració pròpia a partir de BBVA-IVIE i FEDEA

6. Dèficit acumulat de capital

6.1. Dèficit acumulat de capital públic total

- Amb una visió de llarg termini, el percentatge que representa l'estoc de capital públic total net a Catalunya sobre el total estatal ha seguit una **tendència moderadament ascendent**, des d'un **12% a principis del segle passat, fins prop del 15% a 2012** (últim any disponible per aquesta sèrie).

6. Dèficit acumulat de capital

6.1. Dèficit acumulat de capital públic total

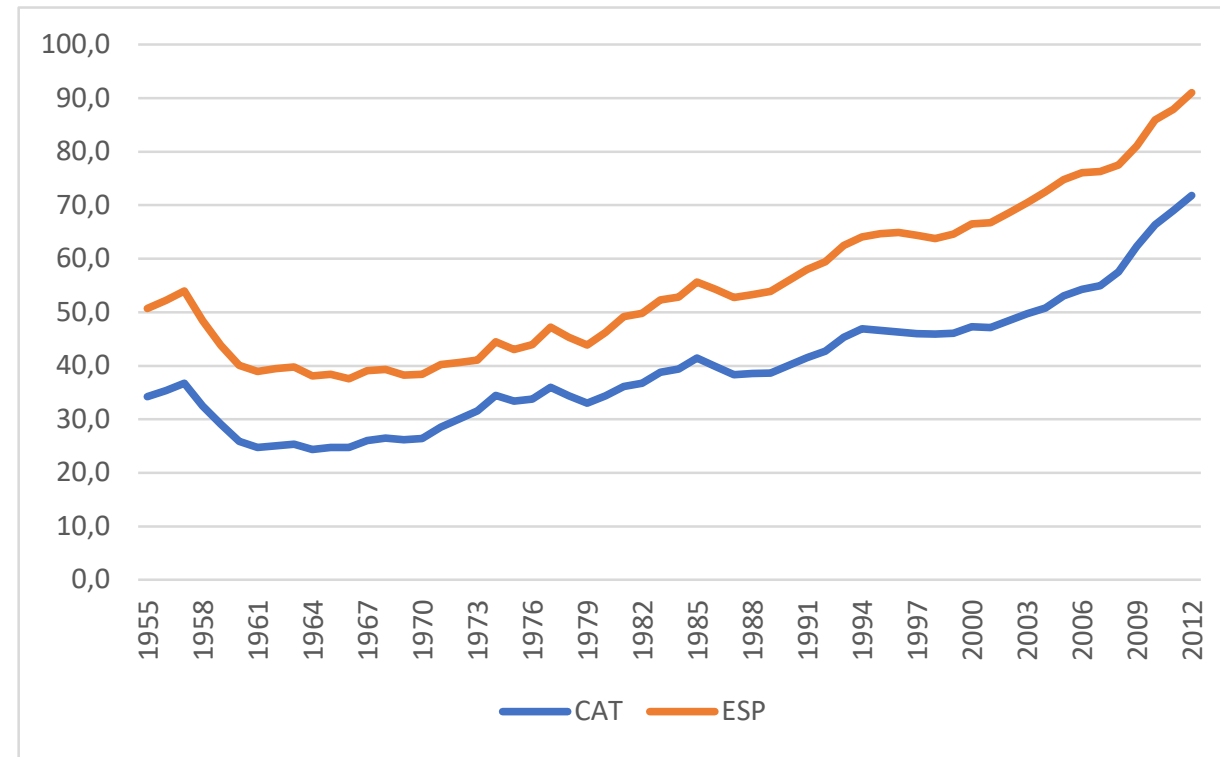
- Ara bé, quan s'analitza el **període 1955-2012**, per al qual disposem de dades homogènies de VAB i població, l'estoc de capital públic net de Catalunya representa, de mitjana, un 13,6% del total estatal, situant-se **per sota del seu pes en el VAB (19,2%) i en la població (14,8%)**. Incomplint, per tant, tant el criteri d'equitat com el criteri d'eficiència.

6. Dèficit acumulat de capital

6.1. Dèficit acumulat de capital públic total

Gràfic 6.1.2. Estoc de capital públic net total (% del VAB). Catalunya vs. Espanya. 1955-2012

Font: elaboració pròpia a partir de BBVA-IVIE i FEDEA

6. Dèficit acumulat de capital

6.1. Dèficit acumulat de capital públic total

- La conseqüència directa d'una participació en l'estoc de capital públic estatal inferior a la participació en el VAB és una **relació capital públic / VAB inferior a la mitjana estatal** al llarg de tot el període analitzat (1955-2012).
- La relació entre aquestes dues magnituds al final del període (2012) era, en el cas de **Catalunya, del 71,8%, en comparació al 91% del total estatal.**

6. Dèficit acumulat de capital

6.1. Dèficit acumulat de capital públic total

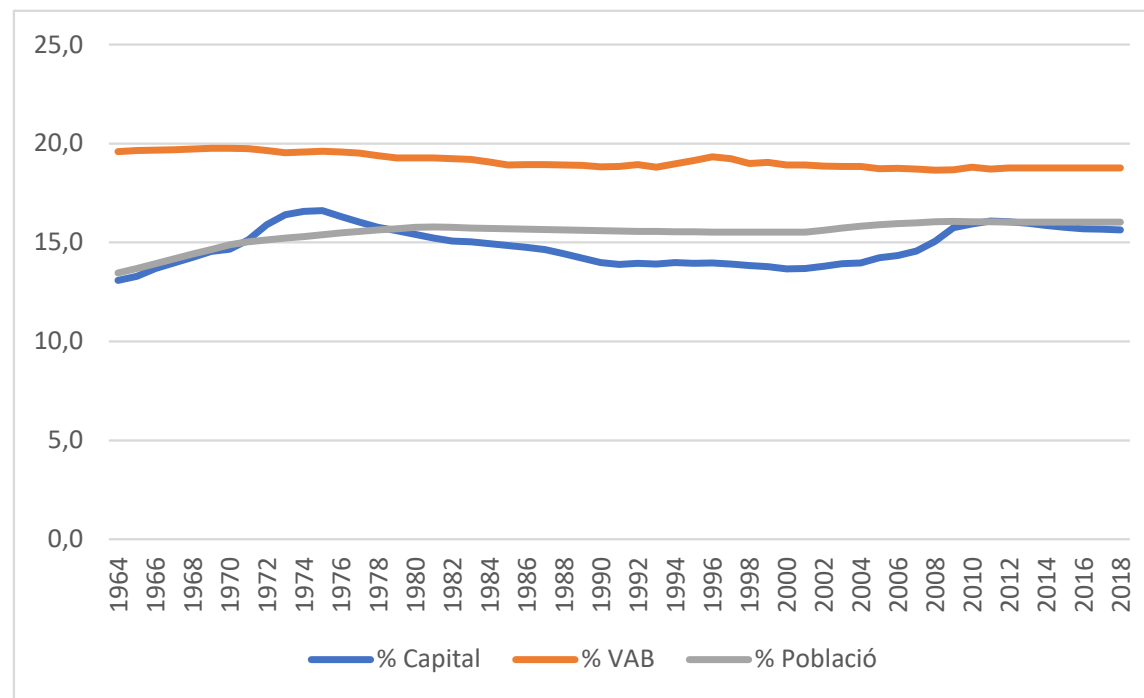
- Per **convergir amb la mitjana estatal** Catalunya hauria de disposar d'un estoc de capital públic total superior a l'actual per un import equivalent a un **19,2% del seu VAB**.
- Amb dades del 2019, assolir la convergència “instantània” requeriria una **inversió pública neta** (descomptant la inversió de substitució o renovació del capital existent) per valor de **44.921,5 M€** (19,2% de 233.966 M€).

6. Dèficit acumulat de capital

6.2. Dèficit acumulat en infraestructures públiques

Gràfic 6.2.1. Estoc de capital net en infraestructures públiques, població i VAB (% total).
Catalunya. 1964-2018

Font: elaboració pròpia a partir de BBVA-IVIE i FEDEA

6. Dèficit acumulat de capital

6.2. Dèficit acumulat en infraestructures públiques

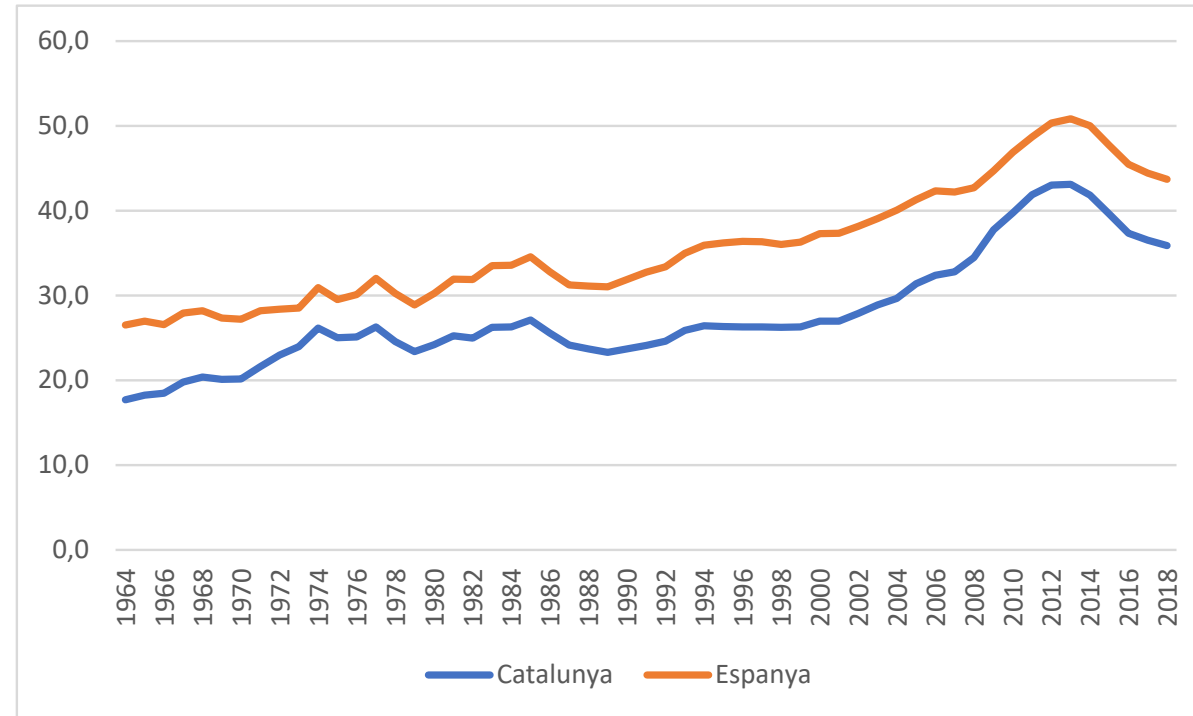
- Al llarg del període 1964-2018 l'estoc de capital net en infraestructures públiques instal·lat a Catalunya representa, de mitjana, un **14,8% del total estatal**, situant-se **per sota del seu pes en el VAB (19,1%) i en la població (15,5%)** durant el mateix període. Incomplint tant el criteri d'equitat com el criteri d'eficiència.

6. Dèficit acumulat de capital

6.2. Dèficit acumulat en infraestructures públiques

Gràfic 6.2.2. Estoc de capital net en infraestructures públiques (% del VAB).
Catalunya vs. Espanya. 1964-2018

Font: elaboració pròpia a partir de BBVA-IVIE i FEDEA

Cambra de Comerç
de Barcelona

@cambrabcn | #Economia22 | #EstudisCambra

6. Dèficit acumulat de capital

6.2. Dèficit acumulat en infraestructures públiques

- En termes de la **relació estoc de capital en infraestructures públiques / VAB** s'observen valors ascendants al llarg del període, fins la crisi de 2009, any a partir del qual la caiguda de la inversió pública en el seu conjunt comença a reduir la intensitat de capital públic en infraestructures com a percentatge del PIB.

6. Dèficit acumulat de capital

6.2. Dèficit acumulat en infraestructures públiques

- Amb dades de **2018** la ràtio capital públic en infraestructures / **VAB** era del 35,9%, **7,8 punts percentuals** inferior al **43,7% mitjà al conjunt de l'Estat**.
- Per tant, l'equiparació instantània en termes d'intensitat de capital en infraestructures públiques de Catalunya amb la mitjana estatal implicaria una **inversió neta** equivalent a uns **18.249,3 M€** (utilitzant el VAB de 2019).

6. Dèficit acumulat de capital

6.3. Dèficit acumulat en infraestructures projectat a 2030

- Al **desembre del 2019** es va presentar un **estudi monogràfic**, elaborat pel Gabinet d'Estudis Econòmics i d'Infraestructures de la Cambra de Comerç de Barcelona, en el que es calculava la **inversió bruta** que seria necessària per a què Catalunya arribés a **convergir en termes de capital net en infraestructures públiques**, com a percentatge del seu PIB, amb la mitjana estatal, amb **horitzó 2030**.

6. Dèficit acumulat de capital

6.3. Dèficit acumulat en infraestructures projectat a 2030

- Aplicant un conjunt de supòsits sobre l'evolució del PIB, de la ràtio capital públic/PIB del conjunt de l'Estat i del coeficient de depreciació del capital, l'estudi fixava en **45.333 M€ la inversió bruta acumulada al llarg del període 2019-2030 per assolir l'objectiu de convergència.**

7. Principals conclusions

- El dèficit d'inversió pública a Catalunya és una **constant històrica** o tendència estructural observable almenys al llarg dels **últims 65 anys**, puntuada per episodis excepcionals que reflecteixen la concentració temporal de determinats grans projectes (AVE, ampliació + nova terminal aeroport, L9...).

7. Principals conclusions

- Durant aquests 65 anys la inversió del conjunt del sector públic a Catalunya ha estat, de mitjana, **inferior al seu pes en el PIB** de l'Estat, al seu pes relatiu **en termes de població**, i també s'ha situat per sota dels nivells d'inversió de les **principals economies europees**.

7. Principals conclusions

- Per tant, és pot considerar que Catalunya pateix un **triple déficit històric**:
 - en termes **d'eficiència** (invertir en proporció al PIB),
 - en termes **d'equitat** (invertir en proporció a la població)
 - en termes **comparatius** (prenent com a referència el percentatge que representa la inversió pública sobre el PIB a altres països europeus).

7. Principals conclusions

- El dèficit afecta tant a les infraestructures econòmiques com a les socials i altres actius de titularitat pública, **limitant el potencial de creixement** de l'economia catalana (infraestructures econòmiques) i el **benestar dels seus habitants** (infraestructures socials).

Cambra de Comerç
de Barcelona

@cambrabcn

#Economia22

#EstudisCamba

